



Audit udržitelného rozvoje Zdravého města Jihlavy

V minulém čísle Novin jihlavské radnice jsme zahájili seriál k auditu udržitelného rozvoje, a prvním tématem byla Správa věcí veřejných a územní rozvoj. Tentokrát pokračujeme tématem Životní prostředí.

Téma č. 2 – Životní prostředí

Životní prostředí je oblast mimořádně široká, a veřejnosti i odborníky pečlivě sledovaná. V této oblasti dosáhlo Město za hodnocené období velkého zlepšení, ale pořád ještě je hodně věcí, které se dají zlepšit.

Vodní hospodářství

První oblastí, které se audit věnoval, bylo vodní hospodářství. Zde Město udělalo velký krok kupředu zejména projektem Snížení znečištění ve vodních tocích, v jehož rámci došlo k rekonstrukci a budování kanalizační sítě a napojení nových 2695 ekvivalentních obyvatel.

Dnes je již 91% obyvatel města, včetně příměstských částí, napojeno na centrální čištění odpadních vod, a účinnost jihlavské čistírny odpadních vod se pohybuje u jednotlivých škodlivin mezi 82,5 a 99,6 %. U pitné vody došlo rovněž ke zlepšení situace vybudováním vodojemu v Kosově, i rekonstrukcí a dobudováním části vodovodní sítě. V současnosti patří Jihlava mezi městy podobné velikosti k těm s podprůměrnou spotřebou pitné vody na obyvatele. I zde je prostor pro zlepšení realizací úsporných opatření, např. v budovách Města.

Hodnotitelé doporučili Městu co nejrychlejší dořešení majetkoprávních otázek ve vztahu k vodohospodářské infrastruktuře, které následně umožní další rekonstrukce sítí.

V hodnoceném období Město udělalo řadu kroků i ke zlepšení hospodaření s dešťovými vodami. Část opatření tvořily velké investiční akce, jako například výstavba dešťové zdrže pod Brněnským mostem, či odbahnění rybníků Borovinka, Za prádelnou, Maškův, či rybníka v Herolticích. Důležitá jsou ale i „měkká“ opatření, ke kterým patří zejména zavádění nových forem zeleně, zvyšujících retenci dešťové vody, jako jsou záhony silber sommer, letničky z přímého výsevu, či porosty květnatých luk.

Ekologická stabilita a biologická rozmanitost

Druhou oblastí, již se audit věnoval, je podpora ekologické stability a biologické rozmanitosti. V této oblasti hodnocení vyzvedlo zejména funkční územní systém ekologické stability, velmi kvalitní pasport zeleně, vzornou péči o maloplošná zvláště chráněná území, i zavádění nových forem zeleně v intravilánu města. Vysoce byl vyzdvížen koncepční přístup Města k péči o zeleň na základě pasportu zeleně.

Je nutné i nadále obnovovat a rozšiřovat stávající plochy zeleně, pokračovat v realizaci výsadeb, a v nových developerských projektech zajišťovat rovněž dostatečné a funkční plochy zeleně.

Ekologická výchova ve městě se odehrává na mnoha místech – zajišťuje ji jak Město samo, prostřednictvím osvětových akcí pořádaných Městem, či ve spolupráci s jinými subjekty (Den Země, Den s lesníkem apod.), ale i jiné organizace (např. centrum PodPovrchem v ZOO Jihlava). Důležité je i propojení všech subjektů realizujících ekologickou výchovu a jejich napojení na školy.

Ochrana zemědělské půdy

V oblasti ochrany zemědělské půdy audit konstatoval, že se Městu daří snižovat zábery kvalitní půdy. V tomto trendu je potřeba i nadále pokračo-

vat. Stejně důležité jsou i realizace protierozních opatření. Přibývá postupně i lesních pozemků, a co je mnohem důležitější, jedná se o lesy kvalitnější a ekologicky stabilnější, tedy nikoliv o smrkové monokultury, ale o lesy smíšené, s přírodě blízkou druhovou skladbou.

Ochrana ovzduší

Poslední sledovanou oblastí v kapitole životního prostředí je ochrana ovzduší. Z tohoto pohledu si město Jihlava velmi dobře uvědomuje svá pozitiva i problémy. Vysočina patří k oblastem s nečistším ovzduším v republice, což dokazuje i skutečnost, že hodnoty naměřené v obytné zóně v Jihlavě jsou jen o málo vyšší, než hodnoty naměřené na nečistších místech v ČR.

Problémem Jihlavy však i nadále zůstává doprava, tedy blízkost dálnice D1 a její křížení s páteřními silnicemi právě v prostoru Jihlavy, a v zimním období i lokální topeniště, tedy i občané Jihlavy, kteří spalují odpady a ničí ovzduší všem. Jihlava ve spolupráci s Krajem Vysočina však zajišťuje kontinuální monitoring ovzduší a snaží se v mezích svých kompetencí i o realizaci opatření ke zlepšení.

Hodnotící komise i oponenti velmi ocenili přístup Města k péči o životní prostředí. Při obhajobě bylo konstatováno, že město patří k nejprogresivnějším městům v ČR, a i nadále je potřeba v tomto trendu pokračovat. K prvním krokům by mělo patřit vyřešení majetkoprávních vztahů k vodohospodářské infrastruktuře, a následně její další rozvoj. V ostatních oblastech je potřeba pokračovat v nastoupeném trendu.

Téma č. 3 – Udržitelná spotřeba a výroba

Třetí oblastí auditu udržitelného rozvoje je udržitelná spotřeba a výroba. Pod tímto tématem se skrývá zejména hospodaření s energií a nakládání s odpady.

V oblasti hospodaření s energií dosáhlo Město za hodnocené období značného zlepšení. Jedná se především o završení dlouhodobého procesu postupného snižování spotřeby energie na vytápění objektů v majetku Města zateplením a rekonstrukcí zdroje tepla.

Díky tomu Město v současnosti šetří ročně cca 28 300 GJ energie, což představuje úsporu provozních nákladů 13 miliónů Kč. Do ovzduší se tím neuvolní každý rok téměř 1 600 tun CO₂. Realizované úspory představují 75 % potenciálu úspor, vyčíslených v energetických auditech.

Zateplení

Zbývajících 25 % se týká budov, kde zateplení nelze provést z důvodu památkové ochrany, nebo ekonomické nevýhodnosti. Na menších objektech se úsporná opatření realizují v rámci oprav, a jejich efekt není vyčíslen (např. výměna oken, zateplení střechy, půdy apod.). Vždy však musí být dodrženy požadavky energetické legislativy. Hodnotitelská komise rovněž vyzdvihla, že rozhodování o investicích a hospodaření s energií je spojeno v rámci jednoho odboru magistrátu.

Přes výše uvedené úspěchy Město hledá další možnosti, jak zlepšit hospodaření energií, zejména při výstavbě nových objektů, nebo zkvalitňování energetického managementu.

V další části audit ocenil, že Město má zpracovaný generel veřejného osvětlení. Ten navrhuje postupnou, celkovou obnovu systému veřejného osvětlení v průběhu následujících 20 let. Po dokončení této celkové obnovy se předpokládá, že by veřejné osvětlení spotřebovávalo pouze necelých 35 % současné spotřeby elektrické energie. Snižování emisí tak bude činit kolem 9 000 tun CO₂ ročně. Hlavním problémem je, že vlivem nedostatku finančních prostředků tato obnova nepro-

bíhá tak rychle, jak by měla.

V současné době je v systému veřejného osvětlení v Jihlavě již 700 výbojkových svítidel nahrazeno úspornými svítidly LED. Představuje to téměř 10 % z celkového počtu svítidel ve městě. Roční úspory jsou zhruba 312 MWh, 785 tun CO₂ a 643 000 Kč.

Oblast odpadů

V oblasti odpadů patří Jihlava na špici mezi všemi obcemi ČR, což dokazuje i skutečnost, že v roce 2017 se Jihlava stala vítězem soutěže o Křišťálovou popelnici. Tohoto výsledku jsme dosáhli díky skutečnosti, že Jihlavané třídí stále více komodit jak do sběrných nádob, tak i ve sběrných dvorech. Díky tomu se nám povedlo pro rok 2016 dosáhnout hodnoty 141 kg směsného komunálního odpadu/osobu/rok, což je hluboce pod celorepublikovým průměrem. A v roce 2017 jsme toto číslo ještě snížili.

K dobrému výsledku přispělo i to, že má Jihlava funkční motivační program pro obyvatele, díky kterému si mohou snížit sazbu poplatku při splnění daných pravidel.

Vysoce hodnocený je i web www.odpadyjihlavy.cz, kde lze najít nejen všechny informace týkající se odpadů na jednom místě, ale lze zde sledovat i plnění podmínek motivačního programu. Součástí tohoto webu je i „kniha hříchů“, díky které může kdokoliv nahlásit výskyt černé skládky na území města, a pracovníci odboru životního prostředí tak mohou rychleji zajistit její uklizení.

Právě komplexnost systému odpadového hospodářství je důvodem, proč se daří dosahovat tak dobrých výsledků. V tomto nastaveném trendu bude Město i nadále pokračovat, a v nejbližším období se chceme věnovat zejména předcházení vzniku odpadu, protože nejlepší odpad je ten, který nevznikne.

A jako se povedlo obyvatele Jihlavy motivovat ke třídění a správnému nakládání s odpady, chceme je motivovat a ukázat jim cesty i k tomu, aby odpad vůbec nevznikal.

**Sona Krátká,
koordinátorka Projektu
Zdravé město a MA21**

Městské ztráty a nálezy

Stovky nálezů a ztrát zaeviduje každoročně stejnojmenné pracoviště jihlavského magistrátu. Kromě obvyklých věcí, jako jsou zapomenuté klíče, tašky nebo oděvy, se občas objeví i docela raritní kousky.

Magistrát v minulosti schraňoval třeba kompletní výbavu dvojice instruktorů snowboardingu, jejich zavazadla a zásoby piva pro „přežití“ na horách, které si zapomněli naložit do autobusu. Na skladě byl i sud piva, geometrický digitální přístroj, strunová sekačka, rozbitý květináč i s květinou, propanbutanová lahev, či krabice nových úsporných žárovek, ale také třeba průkazy ministerstva vnitra, nebo peníze v různých měnách, a hodnotách až desetitisíců korun.

Mezi běžné nálezy patří doklady, peněženky (obvykle bez hotovosti), klíče, nákupní tašky a zavazadla, oděvy, platební karty nebo karty pojišťoven atp.

Pokud je věc nalezena ve veřejném dopravním prostředku či budově, měl by ji nálezcce odevzdat provozovateli tohoto zařízení. Pokud se ale vlastník ztraceného předmětu již nenachází na místě, postupuje provozovatel tak, jako by byl nálezcem. „Třeba u jihlavské MHD se jedná z velké části o ztracené dopravní karty, na které se můžete dotázat přímo na dopravním podniku,“ přiblížila Kateřina Škarková ze správního odboru. Nalezená věc se musí, dle občanského zákoníku, uschovávat po dobu tří let.

Denně se na pracoviště ztrát a nálezů přijde zeptat přibližně pět lidí, hledajících většinou klíče, nebo telefony. Na ztracené věci se lze poptat i telefonicky, a to na čísle 565 593 412 nebo 565 593 413.

-tz-